

Judecătorească transmisă de statul emitent, altele decât cele privind executarea pedepselor închisorii sau a măsurii privative de libertate, nu constituie obiectul procedurii reglementate.

Reprezentantul Ministerului Public a precizat că textul de lege mai sus menționat face parte din secțiunea a 2-a cap. II al titlului VI din Legea nr. 302/2004, fiind incident în materia cooperării cu acele state membre ale Uniunii Europene care au transpus Decizia-cadru.

A arătat că și art. 135 alin. (3) din Legea nr. 302/2004 conține același tip de dispoziții legale în relația cu statele membre care nu au transpus Decizia-cadru ori cu cele care nu sunt membre ale Uniunii Europene, stabilind că dispozițiile referitoare la pedepsele pecuniare, măsurile asigurătorii sau cheltuielile judiciare, precum și orice dispoziții din hotărârile judecătorești străine, altele decât cele privind executarea pedepselor detențiunii pe viață sau a închisorii ori a măsurii privative de libertate, nu constituie obiectul prezentei proceduri, în afară de cazul în care statul emitent solicită aceasta în mod expres, situație în care instanța de judecată sesizată în scopul transferării persoanei condamnate se pronunță și cu privire la recunoașterea și punerea în executare a altor dispoziții penale din hotărârile judecătorești străine.

Ca atare, a precizat că regula stabilită de lege este că sancțiunile/interdicțiile și căror corespondent sunt pedepsele complementare/accesorii prevăzute de legea română nu pot constitui obiectul procedurii de recunoaștere și punere în executare a hotărârilor de condamnare străine în România. Totodată, a arătat că de la regula menționată s-a conturat excepția sancțiunilor/interdicțiilor de acest tip dispuse prin hotărârile străine de condamnare pronunțate de autoritățile judiciare aparținând statelor care nu au transpus Decizia-cadru ori nu sunt membre ale Uniunii Europene, care pot fi recunoscute de autoritățile judiciare române, cu condiția ca statul străin să solicite acest lucru, în mod expres.

În concluzie, a solicitat admiterea recursului în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție vizând interpretarea și aplicarea unitară a legii în materia recunoașterii hotărârilor judecătorești străine penale în vederea executării lor în România și pronunțarea unei decizii în sensul opiniei exprimate.

Președintele completului, domnul judecător Ionuț Mihai Matei, vicepreședintele Inaltei Curți de Casație și Justiție, constatând că nu sunt întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

INALTA CURTE

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

1. Problema de drept care a generat practica neunitară

Prin sesizarea formulată de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, înregistrată sub nr. 344 la 8 octombrie 2015, s-a arătat că în practica judiciară națională nu există un punct de vedere unitar cu privire la interpretarea și aplicarea legii în materia recunoașterii hotărârilor judecătorești pronunțate de autoritățile judiciare străine în vederea executării lor în România, cu referință concretă la posibilitatea recunoașterii și executării sancțiunilor/interdicțiilor aplicate de autoritățile judiciare străine al căror corespondent în legea română sunt pedepsele complementare/accesorii.

2. Examenul jurisprudențial

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a învederat că, în urma verificării jurisprudenței la nivel național, a fost relevată o practică neunitară cu privire la posibilitatea recunoașterii și executării sancțiunilor/interdicțiilor aplicate de autoritățile judiciare străine al căror corespondent în legea română sunt pedepsele complementare/accesorii.

3. Soluțiile pronunțate de instanțele judecătorești

3.1. Într-o primă orientare a practicii, unele instanțe au considerat că, potrivit procedurii prevăzute de Legea nr. 302/2004, cu modificările și completările aduse prin Legea nr. 300/2013, sancțiunile/interdicțiile stabilite printr-o hotărâre de condamnare străină, similare pedepselor complementare/accesorii din legea internă, nu pot fi recunoscute și executate în România.

În esență, în hotărârile judecătorești care reflectă această orientare s-a reținut că pedepsele complementare/accesorii nu fac parte din categoriile de măsuri, expres și limitativ stabilite de art. 154 alin. (3) și art. 160 alin. (3) din Legea nr. 302/2004, ce pot constitui obiectul procedurii de recunoaștere a hotărârilor străine.

3.2. Într-o a doua orientare a practicii, alte instanțe au considerat că pedepsele/interdicțiile stabilite prin hotărârile de condamnare pronunțate de statele străine, similare pedepselor complementare/accesorii din legea română, pot fi recunoscute și puse în executare în această procedură.

În esență, hotărârile judecătorești care reflectă această orientare nu au explicat motivele pentru care au dat o asemenea soluționare problemei de drept analizate, ci s-au mărginit să examineze necesitatea adaptării pedepselor complementare/accesorii la legea internă.

4. Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este în sensul că sancțiunile/interdicțiile aplicate de autoritățile judiciare străine, al căror corespondent în legea română sunt pedepsele complementare/accesorii, nu pot constitui obiectul procedurii de recunoaștere și punere în executare în România a hotărârilor pronunțate de autoritățile judiciare străine.

Prin excepție, s-a apreciat că astfel de sancțiuni/interdicții, aplicate prin hotărâri pronunțate de autoritățile judiciare ale statelor care nu au transpus Decizia-cadru ori care nu sunt membre ale Uniunii Europene, pot fi recunoscute de autoritățile judiciare române, cu condiția ca statul străin să solicite acest lucru în mod expres, precizându-se că, în lipsa unei atare solicitări exprese, recunoașterea acestor sancțiuni nu este posibilă.

5. Raportul asupra recursului în interesul legii

Prin raportul întocmit în cauză, judecătorul-raportor a apreciat că recursul în interesul legii este admisibil, având în vedere că este îndeplinită atât condiția impusă de art. 471 alin. (1) din Codul de procedură penală referitoare la titlulul sesizării, cât și condiția de admisibilitate prevăzută de art. 472 din Codul de procedură penală, întrucât jurisprudența atașată sesizării relevă soluționarea în mod diferit, prin hotărâri judecătorești definitive, a problemei de drept care face obiectul judecării.

Opinia judecătorului-raportor concordă cu cea promovată de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în sensul că sancțiunile/interdicțiile aplicate de autoritățile judiciare străine ale statelor membre ale Uniunii Europene care au transpus Decizia-cadru, al căror corespondent în legea română sunt pedepsele complementare/accesorii, nu pot constitui obiectul procedurii de recunoaștere și punere în executare în România a hotărârilor pronunțate de autoritățile judiciare străine.

De la această regulă există o singură excepție, aplicabilă sancțiunilor/interdicțiilor aplicate prin hotărârile de condamnare pronunțate de autoritățile judiciare ale statelor care nu au transpus Decizia-cadru ori care nu sunt membre ale Uniunii Europene, astfel de sancțiuni/interdicții putând fi recunoscute și puse în executare de autoritățile judiciare române, cu condiția existenței unei solicitări exprese în acest sens, formulată de către statul de condamnare.

6. Înalta Curte de Casație și Justiție, examinând sesizarea cu recurs în interesul legii, raportul întocmit de judecătorul-raportor și dispozițiile legale ce se solicită a fi interpretate în mod unitar, reține următoarele:

Înalta Curte a fost legal sesizată, fiind îndeplinite cerințele impuse de dispozițiile art. 471 și 472 din Codul de procedură

panelă referitoare la titlularul sesizării și la depunerea hotărârilor definitive ce atestă existența unei jurisprudențe neunitare relativ la problema de drept ce se cere a fi interpretată.

Practica neunitară ce formează obiectul recursului în interesul legii a fost generată de interpretarea și aplicarea diferită a procedurii reglementate de Legea nr. 302/2004 în materia transferării unei persoane condamnate în străinătate în vederea executării în România a pedepsei privative de libertate ce i-a fost aplicată de către o autoritate judiciară străină, cu referire specială la punerea în executare a sancțiunilor/interdicțiilor stabilite prin hotărârea de condamnare, al căror corespondent în legea română îl constituie pedepsele complementare/accesorii.

Într-o primă orientare a practicii, instanțele au considerat că, potrivit procedurii prevăzute de Legea nr. 302/2004, cu modificările și completările aduse prin Legea nr. 300/2013, sancțiunile/interdicțiile stabilite printr-o hotărâre de condamnare străină, similare pedepselor complementare/accesorii din legea română, nu pot fi executate în România, consecutiv recunoașterii hotărârii pronunțate de către autoritatea judiciară străină.

Într-o a doua orientare a practicii, instanțele au considerat că pedepsele/interdicțiile stabilite prin hotărârile de condamnare pronunțate de statele străine, similare pedepselor complementare/accesorii din legea română, pot fi puse în executare în procedura analizată, consecutiv recunoașterii hotărârii pronunțate de către autoritatea judiciară străină.

Se observă astfel că practica judiciară neunitară ce a stat la baza sesizării formulată de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție privește în realitate chestiunea bunării în executare a sancțiunilor aplicate de instanțele străine, asimilate pedepselor complementare și accesorii prevăzute de legea română, iar nu și a recunoașterii hotărârilor judecătorești prin care acestea au fost aplicate.

Textele de lege incidente sunt prevăzute de Legea nr. 302/2004:

Titlul V — Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești, a ordonanțelor penale și a actelor judiciare în relația cu statele terțe

Art. 130 — Domeniul de aplicare și înțelesul unor termeni sau expresii

„(1) Prezentul titlu se aplică în relația cu statele terțe, în domeniul recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești și ordonanțelor penale, în conformitate cu normele cuprinse în tratatele internaționale la care România este parte, iar, în absența acestora, pe baza de reciprocitate. Dispozițiile prezentului titlu se aplică deopotriva în completare, situațiilor nereglementate prin tratatele internaționale. Dispozițiile capitolului III se aplică și în relația cu statele membre ale Uniunii Europene, dacă nu contravin dispozițiilor speciale. [...]”

Art. 135 — Durata și obiectul procedurii de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine

„[...] (3) Obiectul procedurii de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine îl constituie verificarea condițiilor prevăzute la art. 136, iar în cazul în care acestea sunt îndeplinite, atribuirea hotărârii judecătorești străine de efecte juridice pe teritoriul României și transferarea într-un penitenciar sau unitate medicală din România a persoanei condamnate. Dispozițiile referitoare la pedepsele pecuniare, măsurile asigurătorii sau cheltuielile judiciare, precum și orice dispoziții din hotărârea judecătorească străină, altele decât cele privind executarea pedepselor detențiunii pe viață sau a închisorii ori a măsurii privative de libertate nu constituie obiectul prezentei proceduri, în afară de cazul în care statul emitent solicită aceasta în mod expres. În acest din urmă caz, instanța de judecată sesizată în scopul transferării persoanei condamnate se pronunță și cu privire la recunoașterea și punerea în executare a altor dispoziții penale din hotărârea judecătorească străină. [...]”

Titlul VI — Dispoziții privind cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene în aplicarea Deciziei-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană

Art. 141 — Domeniul de aplicare

„(1) Prezentul titlu se aplică în relația cu statele membre ale Uniunii Europene care au transpus Decizia-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană. În relația cu statele membre care nu au transpus decizia-cadru sunt aplicabile dispozițiile titlului V.

„(2) Prezentul titlu se aplică și în relația cu statele cu care România a încheiat un tratat care conține dispoziții similare deciziei-cadru.”

Art. 154 — Durata și obiectul procedurii judiciare de recunoaștere și punere în executare a hotărârii judecătorești

„[...] (3) Obiectul procedurii îl constituie verificarea condițiilor prevăzute la art. 155 și, în cazul în care sunt îndeplinite, punerea în executare a hotărârii judecătorești transmise de statul emitent. Dispozițiile civile, dispozițiile referitoare la pedepsele pecuniare, măsurile asigurătorii sau cheltuielile judiciare, precum și orice dispoziții din hotărârea judecătorească transmisă de statul emitent, altele decât cele privind executarea pedepselor închisorii sau a măsurii privative de libertate, nu constituie obiectul prezentei proceduri. [...]”

Titlul V din Legea nr. 302/2004, modificat prin Legea nr. 300/2013, reglementează recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești, a ordonanțelor penale și a actelor judiciare în relația cu statele care nu sunt membre ale Uniunii Europene, în baza Convenției europene asupra transferării persoanelor condamnate, adoptată la Strasbourg la 21 martie 1983 (denumită în continuare Convenția), ratificată de România prin Legea nr. 78/1996, și a Protocolului adițional la Convenția europeană asupra transferării persoanelor condamnate, adoptat la Strasbourg la 18 decembrie 1997 și ratificat de România prin Ordonanța Guvernului nr. 92/1999, aprobată prin Legea nr. 511/2001 (denumit în continuare Protocolul adițional).

La rândul său, titlul VI din Legea nr. 302/2004, modificat de asemenea prin Legea nr. 300/2013, reglementează relația cu statele membre ale Uniunii Europene care au transpus Decizia-cadru sus-menționată și cuprinde dispoziții privind cooperarea cu aceste state în aplicarea acestei decizii.

Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine reprezintă acea formă a cooperării judiciare în baza căreia unei hotărâri judecătorești emise de o instanță din străinătate îi sunt recunoscute pe teritoriul României efecte juridice similare celor pe care le produce o hotărâre judecătorească pronunțată de către o instanță națională.

Poliția art. 1 (l. b) din Decizia-cadru, noțiunea de „pedepsă” este definită ca fiind orice „pedepsă sau măsură privativă de libertate impusă pentru o perioadă de timp limitată sau nelimitată ca urmare a unei infracțiuni pe baza unui proces penal”.

2. Similă art. 1 (lit. a) din Convenție definește noțiunea de „condamnare” ca fiind „orice pedepsă sau măsură privativă de libertate, pronunțată de către un judecător pentru o durată limitată sau nedeterminată în temeiul unei infracțiuni”.

Finalitatea procedurilor prevăzute în cap. II titlul V și cap. II titlul VI din Legea nr. 302/2004 trebuie înțeleasă în strânsă corelare cu dispozițiile anterioare menționate și constă în executarea pe teritoriul României a pedepselor sau măsurilor privative de libertate, consecutiv recunoașterii hotărârilor judecătorești străine de către statul de executare.

În acest context, recunoașterea hotărârii de condamnare pronunțate de către o autoritate judiciară străină nu presupune și punerea în executare, în integralitate, a tuturor dispozițiilor pe

care aceasta le cuprinde, ci doar a celor referitoare la pedeapsa principală sau măsura privativă de libertate aplicată de către autoritatea judiciară străină.

În acest sens, art. 154 alin. (3) din legea menționată anterior limitează obiectul recunoașterii și punerii în executare a hotărârilor judecătorești străine în vederea executării lor în România, statuând că dispozițiile civile, dispozițiile referitoare la pedepsele pecuniare, măsurile asigurătorii sau cheltuielile judiciare, precum și orice dispoziții din hotărârea judecătorească transmisă de statul emitent, altele decât cele privind executarea pedepsei închisorii sau a măsurii privative de libertate, nu constituie obiectul prezentei proceduri.

O dispoziție similară este cuprinsă în textul art. 160 alin. (3) din lege, care reglementează situația în care persoana condamnată în străinătate se află în România.

Aceste texte de lege, prevăzute în cap. II titlul VI din Legea nr. 302/2004, sunt incidente în materia cooperării cu statele membre ale Uniunii Europene care au transpus Decizia-cadru.

În privința statelor care nu au transpus Decizia-cadru ori care nu sunt membre ale Uniunii Europene, sunt incidente dispozițiile cap. II titlul V din lege, mai exact ale art. 135 alin. (3) din Legea nr. 302/2004, care stabilesc că dispozițiile referitoare la pedepsele pecuniare, măsurile asigurătorii sau cheltuielile judiciare, precum și orice dispoziții din hotărârea judecătorească străină, altele decât cele privind executarea pedepsei detențiunii pe viață sau a închisorii ori a măsurii privative de libertate, nu constituie obiectul procedurii reglementate de lege în afară de cazul în care statul emitent solicită aceasta în mod expres. În acest din urmă caz, instanța de judecată sesizată în scopul transferării persoanei condamnate, se pronunță și cu privire la recunoașterea și punerea în executare a altor dispoziții penale din hotărârea judecătorească străină.

Un alt argument care vizează în esența legii potrivit căreia, în procedurile analizate, obiectul punerii în executare a hotărârilor judecătorești de condamnare străine îl constituie doar pedepsele principale ori închisoarea rețesă din cuprinsul art. 135 alin. (8) lit. b) pct. (1) din Legea nr. 302/2004, text care reglementează procedura adaptării pedepsei aplicate de

instanța străină la pedeapsa prevăzută de legea penală română și care vizează exclusiv pedeapsa privativă de libertate, fiind de strictă interpretare.

În privința altor sancțiuni de drept penal ori decăderi cuprinse în hotărârea judecătorească străină, acestea nu pot fi recunoscute și puse în executare în cadrul procedurii menționate anterior, ci pot forma obiectul unei proceduri speciale reglementate de art. 139 din cap. III titlul V din Legea nr. 302/2004.

Dacă legiuitorul ar fi dorit ca, pe lângă recunoașterea și executarea pedepselor sau măsurilor privative de libertate aplicate de instanțele străine, să fie recunoscute și alte sancțiuni/interdicții aplicate prin aceleași hotărâri, al căror corespondent în legislația penală română îl reprezintă pedepsele complementare/accesorii, ar fi trebuit să prevadă aceasta în mod expres.

Or, astfel cum reiese din dispozițiile cuprinse în cap. II titlul V și cap. II titlul VI din Legea nr. 302/2004, procedura de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești străine reglementată de respectivele texte de lege are în vedere exclusiv pedepsele principale sau măsurile privative de libertate aplicate de către autoritatea judiciară străină.

În consecință, Înalta Curte reține că sancțiunile/interdicțiile aplicate în baza hotărârilor străine de condamnare, pronunțate de autoritățile judiciare străine ale statelor membre care au transpus Decizia-cadru și al căror corespondent în legea română sunt pedepsele complementare/accesorii, nu pot fi puse în executare în România în procedura reglementată în cap. II titlul VI din Legea nr. 302/2004. Prin excepție, aceleași sancțiuni/interdicții, dacă sunt aplicate în baza hotărârilor străine de condamnare pronunțate de autoritățile judiciare ale statelor care nu au transpus Decizia-cadru ori care nu sunt membre ale Uniunii Europene, pot fi puse în executare de autoritățile judiciare române doar cu condiția ca statul străin să solicite acest lucru. În lipsa unei astfel de solicitări exprese, punerea în executare a acestor sancțiuni/interdicții nu este posibilă în procedura reglementată în cap. II titlul V din Legea nr. 302/2004.

În considerarea celor expuse, în temeiul art. 473 și 474 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE

Admite recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în consecință:

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor Legii nr. 302/2004 în materia recunoașterii hotărârilor judecătorești străine în vederea executării lor în România stabilește că:

Sancțiunile/interdicțiile aplicate în baza hotărârilor străine de condamnare, pronunțate de autoritățile judiciare ale statelor membre ale Uniunii Europene care au transpus Decizia 2008/909/JAI, al căror corespondent în legea penală română sunt pedepsele complementare/accesorii, nu pot fi puse în executare de autoritățile judiciare române.

Sancțiunile/interdicțiile aplicate în baza hotărârilor străine de condamnare, pronunțate de autoritățile judiciare ale statelor care nu au transpus Decizia 2008/909/JAI ori care nu sunt membre ale Uniunii Europene, al căror corespondent în legea penală română sunt pedepsele complementare/accesorii, nu pot fi puse în executare de autoritățile judiciare române, în afară de cazul în care statul emitent solicită aceasta în mod expres.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 474 alin. (4) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 7 decembrie 2015.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Judecător IONUȚ MIHAI MATEI

Magistrat-asistent,
Veronica Jungor